

Gyventojų pajamų mokesčio lengvata mokantiems gyvybės draudimo įmokas (deklaruojant 2017 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas)

Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau - GPMĮ) 21 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, nuolatinis Lietuvos gyventojas iš savo metinių pajamų gali atimti per mokestinį laikotarpį, t. y. per kalendorinius metus sumokėtas įmokas pagal gyvybės draudimo sutartis ir tokiu būdu susigražinti dalį pajamų mokesčio, išskaičiuoto (sumokėto) nuo mokestiniu laikotarpiu gautų pajamų, arba sumažinti mokėtiną pajamų mokestį.

1. Kas gali pasinaudoti lengvata?

Lengvata gali pasinaudoti tik nuolatinis Lietuvos gyventojas, t. y. gyventojas, kuris:

- tą mokestinį laikotarpį Lietuvoje turi nuolatinę gyvenamąją vietą, arba
- kurio asmeninių, socialinių arba ekonominių interesų buvimo vieta tą mokestinį laikotarpį yra veikiau Lietuvoje negu užsienyje, arba
- kuris tą mokestinį laikotarpį Lietuvoje ištiesai arba su pertraukomis išbuvo 183 ar daugiau dienų.

Kas laikomas nuolatiniu Lietuvos gyventoju, plačiau paaiškinta GPMĮ 4 straipsnio komentare, kuris paskelbtas VMI prie FM interneto svetainėje (adresu: www.vmi.lt).

2. Kas negali pasinaudoti lengvata?

Lengvata negali pasinaudoti nuolatinis Lietuvos gyventojas, kuris mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) gavo:

- vien neapmokestinamųjų pajamų ir (ar)
- pajamų vien iš veiklos, vykdomos turint verslo liudijimą ir (ar)
- vien pajamų, kurios apmokestinamos, taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą.

3. Kokioms gyvybės draudimo sutartims taikoma lengvata?

Lengvata taikoma įmokoms, sumokėtoms pagal gyvybės draudimo sutartis, kuriose numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui. Ji taikoma ir tuo atveju, kai pagal gyvybės draudimo sutartį mokamos papildomos investicinės įmokos ar papildomai draudžiama nuo nelaimingų atsitikimų, ligos ir pan.

Lengvata taikoma draudimo sutartims, sudarytoms su Lietuvos draudimo bendrovėmis, taip pat ir toms, kurios sudarytos su užsienio valstybėse įsteigtomis draudimo veikla užsiimančiomis įmonėmis, tačiau:

- jeigu sutartis sudaryta iki 2004-04-30, tai užsienio valstybės įmonė negali būti įregistruota ar kitaip organizuota tikslinėje teritorijoje (šių teritorijų sąrašą tvirtina finansų ministras), o
- jeigu sutartis sudaryta po 2004-05-01, tai užsienio valstybės įmonė gali būti įregistruota ar kitaip organizuota tik Europos ekonominės erdvės valstybėje narėje.

4. Kokiam laikotarpiui turi būti sudaryta gyvybės draudimo sutartis, kad būtų taikoma lengvata?

Taikoma lengvata nepriklauso nuo gyvybės draudimo sutarties termino. Svarbu, kad tai būtų tokia gyvybės draudimo sutartis, kurioje numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus gyvybės draudimo sutarties terminui.

5. Kieno naudai mokamoms įmokoms taikoma lengvata?

Lengvata taikoma, jeigu pagal gyvybės draudimo sutartį naudos gavėju draudimo laikotarpiu pabaigoje yra:

- pats gyventojas,
- gyventojų sutuoktinis,
- gyventojų nepilnamečiai vaikai (įvaikiai, globotiniai, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje),
 - iki 18 metų ir vyresni neįgalieji vaikai (įvaikiai, globotiniai, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečiai asmenys, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis,
 - iki 18 metų ir vyresni vaikai (įvaikiai, globotiniai, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečiai asmenys, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems iki 2005 m. birželio 30 d. buvo nustatyta visiška negalia).

Apdraustojo mirties atveju naudos gavėju gali būti nurodytas ir kitas asmuo (pvz., anūkas).

6. Ar taikoma lengvata, jeigu einamaisiais metais vaikas (įvaikis, globotinis) tampa pilnamečiu arba praranda/įgyja atitinkamą statusą?

Kai vaikas (įvaikis, globotinis) einamaisiais metais tampa pilnamečiu, tai gyventojas iš savo pajamų gali atimti tik tas gyvybės draudimo įmokas, kurias faktiškai sumokėjo vaiko (įvaikio, globotinio) naudai iki jo tapimo pilnamečiu datos. Kai, pvz., vyresnis kaip 18 metų vaikas (įvaikis) einamaisiais metais tampa neįgaliuoju, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, tai gyventojas iš savo pajamų gali atimti tas gyvybės draudimo įmokas, kurias faktiškai sumokėjo nuo jo tapimo neįgaliuoju datos.

7. Kas ir kokias draudimo įmokas gali atimti iš pajamų?

Gyvybės draudimo įmokas iš pajamų gali atimti tie asmenys, kurie faktiškai mokėjo tokias įmokas, jei įmokų mokėjimo metu tenkinamos visos kitos GPMĮ 21 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos sąlygos.

Tuo atveju, kai gyvybės draudimo sutartyje numatyta, kad pasibaigus jos galiojimo terminui (t. y. ne apdraustojo mirties atveju) naudos gavėjai bus keli, pvz., ne tik pats draudėjas, ar jo sutuoktinis, bet ir kitas asmuo, iš nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų atimama tik ta sumokėtos įmokų sumos dalis, kuri yra proporcinga pačiam draudėjui ar jo sutuoktiniui, tenkančių išmokų daliai.

8. Ar galima atimti visą sumokėtų įmokų sumą?

Bendra visų atitinkamais mokestiniais metais atimamų GPMĮ 21 straipsnyje numatytų išlaidų (t. y. gyvybės draudimo įmokų, įmokų į pensijų fondus, palūkanų už kreditą būstui įsigyti ar statyti, už profesinį mokymą ar studijas sumokėtų įmokų) suma negali viršyti 25 procentų apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, sumos, apskaičiuotos iš visų mokestiniais metais gautų pajamų atėmus GPMĮ 16 straipsnio 1 dalies 1-5 punktuose nurodytas sumas.

Gyvybės draudimo įmokų ir/ar įmokų į pensijų fondus išlaidų suma bet koku atveju negali viršyti 2000 eurų. Taip nustatyta GPMĮ 21 straipsnio 3 dalyje. Todėl tie gyventojai, kurie tokių įmokų 2017 metais ar vėliau sumokėjo(-ės) daugiau nei 2000 eurų (atskirai ar bendroje sumoje), iš metinių pajamų galės atimti tik 2000 eurų sumą.

Apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo tvarka paaiškinta GPMĮ 16 straipsnio komentare, kuris paskelbtas VMI prie FM interneto svetainėje (adresu: www.vmi.lt).

1 pavyzdys

Tarkime, gyventojų 2017 metų mokestinio laikotarpio apmokestinamosios pajamos, apskaičiuotos GPMĮ 16 straipsnyje nustatyta tvarka - 12 000 Eurų.

Šiuo atveju 25 proc. suma nuo gautos apmokestinamųjų pajamų sumos – 3000 Eur (12 000x25/100).

Tarkime, 2017 metų mokestiniu laikotarpiu gyventojas patyrė šias išlaidas:

- savo naudai sumokėjo gyvybės draudimo įmokas pagal gyvybės draudimo sutartį - 1200 Eur.
- savo naudai sumokėjo pensijų įmokas į Lietuvos Respublikoje įsteigtą pensijų fondą - 1000

Eur.

Visa gyventojų patirtų išlaidų suma - 2200 Eur (1200 + 1000) .

Šiuo atveju gyventojų patirtų išlaidų 2200 Eur suma nėra didesnė už 25 proc. sumą - 3000 Eur, tačiau, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, gyventojas iš 2017 metų mokestinio laikotarpio pajamų galės atimti ne didesnę nei 2000 Eur gyvybės draudimo ir pensijų įmokų sumą, nors viso tokių išlaidų patyrė 2200 Eur.

Atitinkamos rūšies išlaidų dydį, neviršijant nustatyto 2000 Eur apribojimo, gyventojas pasirenka savo nuožiūra.

2 pavyzdys

Gyventojas pagal gyvybės draudimo sutartį, kurios draudimo laikotarpio pabaigoje naudos gavėja nurodyta jo nepilnametė dukra, kas mėnesį mokėjo po 50 Eur. 2017 metais iš viso jis sumokėjo 600 Eur draudimo įmokų. Naudos gavėja (dukra) tapo pilnamete 2017 m. liepos 31 d. Kadangi 350 Eur (50 Eur x 7 mėn.) gyventojas pagal šią sutartį sumokėjo iki dukters pilnametystės, t. y. iki liepos 31 d., o 250 Eur sumokėjo, kai ji jau buvo tapusi pilnamete, todėl gyventojas iš savo metinių pajamų galės atimti tik 350 Eur, jeigu ši suma neviršija 25 proc. apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas.

3 pavyzdys

Gyventojas pagal 2016-12-28 sudarytą ketverių metų gyvybės draudimo sutartį 2017 m. sausio 3 d. savo naudai sumokėjo 5 000 Eur vienkartinę įmoką už laikotarpį nuo 2017-01-01 iki 2018-12-31. Neatsižvelgiant į tai, kad įmokos sumokėtos už kelis metus, šios išlaidos laikomos patirtomis 2017 metais. Iš 2017 metų pajamų gyventojas galės atimti tik 2000 Eur draudimo įmokų sumą, jeigu ši suma neviršija 25 proc. apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas. Likusi 2017 metais sumokėtų įmokų suma -3000 Eur, negalės būti atimama iš pajamų kitais metais.

9. Kaip pasinaudoti lengvata?

Gyventojas, norėdamas pasinaudoti lengvata, turi pateikti metinės pajamų deklaracijos GPM308 formą ir prie jos pridėti priedo GPM308L formą „Gyventojų apmokestinamąsias pajamas mažinančios išlaidos“.

Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formos ir jos priedų formų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM) viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96 „Dėl metinės pajamų deklaracijos GPM308 formos ir jos priedų užpildymo, pateikimo ir tikslinimo taisyklių patvirtinimo“.

Įsidėmėtina, kad priedo GPM308L formos L3 laukelyje gyventojas įrašo asmens, kurio naudai ar už kurį buvo sumokėtos įmokos pagal gyvybės draudimo sutartį, asmens kodą. Jei įmokas pagal gyvybės draudimo sutartį draudėjas moka savo naudai, jis L3 laukelio nepildo.

10. Kokiais dokumentais gali būti pagrįsti gyvybės draudimo įmokų mokėjimai?

Gyvybės draudimo įmokų sumokėjimą patvirtinantys dokumentai:

- draudimo polisai;
- įmokų sumokėjimą patvirtinantys dokumentai (kvitai, mokėjimo pavedimai ir pan.), turintys privalomus apskaitos dokumentų rekvizitus;
- draudimo įmonės išduotas laisvos formos dokumentas, patvirtinantis įmokų gavimą.

11. Ar reikia pateikti sumokėjimą patvirtinančius dokumentus kartu su deklaracija?

Ne, nereikia. Tačiau įmokų sumokėjimą patvirtinančių dokumentų originalus arba jų nuorašus, patvirtintus notarine tvarka, privaloma saugoti ne trumpiau kaip 10 metų po ataskaitinio mokestinio laikotarpio metinės pajamų deklaracijos pateikimo. Taip nustatyta GPMĮ 35 straipsnio 1 dalyje. Sumokėjimą patvirtinantys dokumentai pateikiami mokesčių administratoriui paprašius.

12. Kada reikia pateikti deklaraciją?

Metinę pajamų deklaraciją reikia pateikti iki kalendorinių metų, einančių po mokestinio laikotarpio, už kurį deklaracija yra teikiama, gegužės 1 dienos.

13. Kam ir kokiais būdais galima pateikti užpildytą deklaraciją?

Metinė pajamų deklaracija ir jos priedai pateikiami per VMI prie FM elektroninio deklaravimo sistemą (<http://deklaravimas.vmi.lt>) arba gali būti pristatyta į bet kurią apskrities valstybinę mokesčių inspekciją (toliau - AVMI): įteikta tiesiogiai AVMI darbuotojui, atsiųsta paštu į AVMI jų skelbiamais adresais arba į VMI prie FM Deklaracijų tvarkymo skyrių adresu: Neravų g. 8, 66257 Druskininkai.

Informaciją apie deklaracijų pildymą ir teikimą elektroniniu būdu galima rasti VMI prie FM interneto svetainėje (adresu: deklaravimas.vmi.lt).

14. Papildoma informacija

Išsamią informaciją apie gyvybės draudimo įmokas mokantiems asmenims taikomą lengvatą galima rasti GPMĮ 21 straipsnio komentare, kuris paskelbtas VMI prie FM interneto svetainėje (adresu: www.vmi.lt) arba dėl konsultacijų galima paskambinti į VMI prie FM Mokesčių informacijos skyrių trumpuoju telefonu 1882.